مەمتىمىن يۇسۇپ

قەشقەر شاكا

مىللەتلەر نەشرىياتى

15
I227
127

مەتتىمىن يۇسۇپ

قەشقەر شاكا

مىللەتلەر نەشرىياتى

مەسئۇل مۇھەررىرى: مۇھەممەت ئىمىن
مەسئۇل كوررېكتورى: خۇدابەردى خېلىل
كىتاب ئىسمىنى يازغۇچى: ياسىن مۇھەممەت

مەمتىمىن يۈسۈپ

قەشقەر ساڭا

نەشر قىلغۇچى ۋە تارقاتقۇچى: مىللەتلەر نەشرىياتى
(بېيجىڭ شەھىرى خېپىڭلى شىمالىي كوچا 14-قورۇ.
پوچتا نومۇرى: 100013، تېلېفون نومۇرى: 010-64228007)
تىزغۇچى: مىللەتلەر نەشرىياتى ئېلېكترونلۇق مەتبەئە مەركىزى
باسقۇچى: دىشىن باسما زاۋۇتى
ساتقۇچى: جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
2000-يىل 3-ئايدا بېيجىڭدا 1-قېتىم نەشر قىلىندى
2000-يىل 3-ئايدا بېيجىڭدا 1-قېتىم بېسىلدى
باھاسى: 12.00 يۈەن سانى: 0001—2000

图书在版编目(CIP)数据

致喀什噶尔:维吾尔文/买买提明·玉素甫著. -北京:民族出版社,2000.2

ISBN 7-105-03812-8

Ⅰ.致… Ⅱ.买… Ⅲ.诗歌-作品集-中国-当代-维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.I227

中国版本图书馆 CIP 数据(2000)第 14474 号

民族出版社出版发行
(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)
民族出版社微机照排　迪鑫印刷厂印刷
各地新华书店经销
2000 年 3 月第 1 版　2000 年 3 月北京第 1 次印刷
开本:850×1168 毫米　1/32　印张:4.875
印数:0001—2000 册　定价:12.00 元

ئاپتورنىڭ قىسقىچە تەرجىمىھالى

تەتقىقاتچى مەمتىمىن يۈسۈپ 1927-يىل 6-ئاينىڭ 15-كۈنى قەشقەر نەزەرباغ يېزىسىنىڭ كۆنچى مەھەللىسىدە كەمبەغەل دېھقان ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلگەن، 1937-يىلدىن 1943-يىلغىچە قەشقەر شەھەرلىك دارىلئىتام، باشلانغۇچ مەكتەپ ۋە قەشقەر سىفەن مەكتىپىدە ئوقۇغان. 1943-يىلدىن 1946-يىلغىچە قەشقەر شەھىرى نوبېشى 5-باشلانغۇچ مەكتەپىدە مۇئەللىم، ئاقسۇ ئۇيغۇر ئۇيۇشمىسىدا، ئۈرۈمچى سىفەن مەكتىپىدە ئوقۇتقۇچى بولغان، 1946-يىلى ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابىغا قاتنىشىپ، ئىلى «ئۇيغان» گېزىتىدە مۇھەررىر، ئىلى بىلىم يۇرتىدا ئوقۇتقۇچى بولغان، ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابى جامائەت خەۋپسىزلىك ئىدارىسىنىڭ 3-بىخەتەرلىك باشقارمىسىدا خىزمەت قىلغان.

1950-يىلدىن 1992-يىلغىچە ئۈرۈمچى شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىك ئىدارىسىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، ئۈرۈمچى شەھەرلىك پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپ-

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com

تونوم رايونلۇق ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئىجتىمائىي پەنلەر ساھەسىدىكىلەر بىرلەشمىسىنىڭ دائىمىي ئىشلارغا مەسئۇل مۇ-ئاۋىن رەئىسى بولغان. بۇ جەرياندا مەركىزىي پارتىيە مەكتىپىدە 4 قېتىم ئوقۇغان. 1992-يىلىدىن 1999-يىلغىچە جۇڭگو ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ پەلسەپە-ئىجتىمائىي ئىدىئولوگىيە تارىخى تەتقىقات ئىلمىي جەمئىيىتىنىڭ رەئىسى، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپ-تونوم رايونلۇق ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى تەتقىقات جەمئىيە-تىنىڭ رەئىسى، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئون ئىككى مۇقام تەتقىقات ئىلمىي جەمئىيىتىنىڭ دائىمىي ئىشلارغا مەس-ئۇل مۇئاۋىن رەئىسى بولغان. شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايون-لۇق ئون ئىككى مۇقام، كلاسسىك ئەدەبىيات فوندى جەمئىيە-تىنىڭ دائىمىي ئىشلارغا مەسئۇل مۇئاۋىن رەئىسى بولۇپ ئىشلىگەن.

تەتقىقاتچى مەمتىمىن يۈسۈپنىڭ «تۇنۇگۈن ۋە بۈگۈن»، «تارىخىي ساۋاق»، «بىلىم ۋە زىيارەت»، «قەشقەر ساداسى»، «ئۇيغۇرشۇناسلىق تەتقىقاتىدىن بىر تامچە» قاتارلىق ئىلمىي ئەسەرلىرى ۋە نەشرگە تەييارلىغان «دىۋانى مەشھۇرى»، «دىۋا-نى قىدىر»، «بەھرام گۆر» داستانى، «قۇتادغۇبىلىك» نىڭ نەزمىي نۇسخىسى، «باياز» (1)، «باياز» (2)، «ئۇيغۇر خەلق ئەدەبىياتى جەۋھەرلىرى» قاتارلىق كىتابلىرى ئايرىم-ئاي-رىم ھالدا مىللەتلەر نەشرىياتى، شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى، قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنىپ تارقىتىل-غان. شۇنداقلا 76 پارچە شېئىرى، 67 پارچە ئىلمىي تەتقىقات

ماقالىسى «بۇلاق» ، «تارىم» ، «شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر مۇنبىرى» ، «غەربىي دىيار» ، «مىراس» ، «مىللەتلەر ئەدەبىياتى» ، «شىنجاڭ گېزىتى» قاتارلىق گېزىت، ژۇرناللاردا ئېلان قىلىنىپ، ئاما بىلەن يۈز كۆرۈشكەن. يېقىندا ئېيتىلغانداك بىر قاتار تەتقىقات نەتىجىلىرى ئاساسىدا ئامېرىكا، گېرمانىيە، روسىيە، لىتۋا، ئۇكرائىنا قاتارلىق مەملىكەتلەردە ئېچىلغان خەلقئارالىق ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنلىرىغا قاتنىشىپ، بۇ خەلقئارالىق ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنلىرىدا «ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى تارىخىدىن قىسقىچە بايان» ، «ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتىنىڭ شەرق ۋە غەرب بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى» ، «قۇتادغۇبىلىك ئۇيغۇرشۇناسلىق تەتقىقاتىنىڭ مۇھىم بىر تەركىبىي قىسمىدۇر» ، «ئۇيغۇر ئون ئىككى مۇقامى» دېگەن ئىلمىي ماقالىلىرىنى ئوقۇپ، چەت ئەل ئالىم، مۇتەخەسسىلىرىنىڭ ياخشى باھاسىغا ئېرىشكەن.

مەمتىمىن يۈسۈپ «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى» نىڭ ئېچىنىشلىق ئازاب-ئوقۇبەتلىرىنى بېشىدىن كەچۈرۈپ، «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» نىڭ ئېغىر زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغان بولسىمۇ، ئۆزىگە ئىشىنىشتەك ئۇلۇغ غايىسى بويىچە، مۇھەببەت-نەپرىتىنى ئوچۇق بىلدۈرۈپ، شۇ چاغلاردىكى رېئاللىققا بولغان قاراشلىرىنى ۋە قەتئىي ئىرادىسىنى ئىپادىلەپ، «تۆكۈلمەس كۆز يېشىم» ، «نامەرد» ، «ئەمدى بىلدىم» قاتارلىق چوڭقۇر يىكىرگە ئىگە شېئىرلارنى يازغان.

قولىڭىزدىكى بۇ كىتابقا تەتقىقاتچى مەمتىمىن يۈسۈپنىڭ بىر قىسىم شېئىر ۋە سەھنە ئەسەرلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى.

مۇندەرىجە

ھەسرەتلىك پىغان	(2)
قەھرىمانلارغا	(4)
خائىنلارغا نەپرەت	(6)
قەدىرلىك ئادەم	(8)
ۋەتەن ئوغلى	(11)
تەپسە يۈرەك	(13)
بەخت باھارى	(15)
نىشانىمىز	(18)
سەيلە	(20)
جەڭچىگە سالام	(22)
گۈلۈم سەن	(25)
ئالغا	(26)
بۈيۈك غەلىبە ئۈمىدى	(27)
بەخت	(29)

مۇھەببەت نەزمىلىرى .... (31)
پۇشكىننى ئەسلىگەندە .... (34)
تىنچلىق ئۈچۈن .... (37)
كومپارتىيە .... (39)
لاچىن قاناتلار .... (41)
غالىپ ۋەتەن .... (42)
پاناما خەلقىگە .... (45)
مەڭگۈ ئۇنۇتمايمىز .... (47)
خۇش خەۋەر .... (50)
ئىنقىلاب داستانىغا .... (52)
كۇرەش يولى .... (54)
ئاپىرىن ساڭا .... (56)
پارتىيەمگە .... (58)
بىزدە بار .... (60)
تۆكۈلمەس كۆز يېشىم .... (63)
ئەمدى بىلدىم .... (65)
نامەرد .... (66)
سېغىنغاندا .... (67)
جانان ساڭا .... (69)
كاپالەتكە .... (71)
داستان تاپتىم .... (72)
قەشقەر ساڭا .... (75)
قەشقەر ھەققىدە مۇخەممەس .... (80)
تۇغۇلغان كۈنۈم .... (82)

رازى قىلىپ كەت .... (84)
دېھقان مامۇتنىڭ سۆزى .... (86)
ئۇلۇغ ئاتا .... (96)
مۇقام ئەھلىگە .... (98)
گۈل چىرايىڭ .... (100)
ھالال مېھنەت شەرەپ مەڭگۈ .... (101)
نىمە قىلاتتىم .... (103)
تاڭ قىزى .... (104)
چىن ۋاپادار بولۇرسەنمۇ .... (105)

جەنۇبتا زىندان (دراما) .... (110)
قاياغدى قانداق؟ (كومېدىيە) .... (136)

1946-يىلدىن 1949-يىلغىچە ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابىي دەۋرىدە يېزىلغان شېئىرلار

ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابىنىڭ كۆپ يىللاردىن بۇيان ئې-لىپ بارغان كۈرىشى پۈتۈن جۇڭگو خەلقىنىڭ دې-موكراتىك ئىنقىلابىي ھەرىكىتىنىڭ بىر قىسمى.

—ماۋ زېدۇڭ

1949-يىل 8-ئاينىڭ 18-كۈنى

ئىلى، تارباغاتاي، ئالتاي ۋىلايەتلىرىدىكى بارلىق قېرىنداشلارغا: سىلەرنىڭ تەبرىكلىگەنلىكىڭلارغا رەھمەت. ئىلى، تارباغاتاي، ئالتاي ۋىلايەتلىرى خەلقىنىڭ كۈرىشى پۈتۈن شىنجاڭنىڭ ئازادلىقى ۋە پۈتۈن جۇڭگونىڭ ئازادلىقى ئۈچۈن قوشۇلغان مۇ-ھىم تۆھپە. ئۈچ ۋىلايەت ئىنقىلابىنىڭ پۈتۈن شىن-جاڭ خەلقى بىلەن بىردەك ئىتتىپاقلىشىپ، خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىگە ھەمكارلىشىپ، خەلق دېموك-راتىيىسى ئاساسىدىكى يېڭى شىنجاڭنى ئورتاق قۇ-رۇش ئۈچۈن، كۈرەش قىلىشىغا تىلەكداشمەن.

—ماۋ زېدۇڭ

1949-يىل 10-ئاينىڭ 21-كۈنى

قابىلىيەتلىك ۋە ئەقىللىق ئادەملەر ھامان بىر شە-كىلسىز يىپ ئارقىلىق خەلق بىلەن چېتىلىپ تۇرغان بولىدۇ.

—ماركس

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ھەسرەتلىك پىغان

يېڭى تاڭ خۇش سەھەرلەردە ئەجەب غەمكىن ناۋا قىلدىم،
ئۈزۈلگەن دىل مۇرادىمنى پىغانىمدا ئادا قىلدىم،
ۋەتەن-ئەل ئەرك-نىجادىنى ئۈمۈرلۈك دىلرەبا قىلدىم،
نىجىس مەلئۇن شاياتۇنىنىڭ يۈرەكىنى يارا قىلدىم،
چىرايلىق بۇ دىيارىمغا بۇ جانىمنى پىدا قىلدىم.

قاراڭ دوستلار، جەنۇبتىكى ئاجايىپ ئۇ ئالامەتنى،
ھەقىقەتچى يىگىتلەرگە قىلىپ يۈرگەن مالامەتنى،
ئۇياتماستىن قىلىپ تۆھمەت ۋەھشىيلىك كاساپەتنى،
نەكۆزلەردە كۆرۈپ بولاي ئاھۇزارلىق نادامەتنى،
ئەزىز خەلقىم ھاياتىغا تىلەپ ھۆرلۈك سادا قىلدىم.

مېنىڭ مەقسەت تىلەكىم ھەم ئەزىز جانانىغا يەتمەمدۇ،
كېزىپ دەشتى-باياۋاننى ۋە ياكى تاغدىن ئۆتمەمدۇ،

قىراۋ پەسلى، زىمىستان قىش تۇمانى ئەمدى پۇتمەمدۇ،
يېنىپ چاقماق بۇلۇتلارنىڭ كۇلىنى كۆككە چاچامدۇ،
شۇڭا مەقسەت تىلەك بىرلە بۇگۇن بۇندا نىدا قىلدىم.

1947-يىل ئاپرېل، غۇلجا.

قەھرىمانلارغا

زالىملارغا زەربە بەرگەن قەھرىمانلار،
جاسارەتلىك ئىنقىلابچى قەدىردانلار،
كۆرەشلەردە غالىب، جەسۇر، مەرد پالۋانلار،
ھۆرلۈك كۆنى يېتىپ كەلدى، مېھرىبانلار.

ئۆتمۈشتىكى قارا داغنى ئاقلىدىڭلار،
ئازاد ياشاش نىشانىنى ياقلىدىڭلار،
خەلقىمىزنى قانخورلاردىن ساقلىدىڭلار،
ئۈستۈڭلەرگە نۇسرەت ياغسۇن ئارسلانلار!

مۇدھىش تۈندە ئەزىز خەلقىم ئېزىلگەندە،
زۇلۇم بىرلە جاھان دوزاخ سېزىلگەندە،
ۋەھشي جاللات قان ئىچىشكە بېرىلگەندە،
ئەلگە ھۆرلۈك بەخش ئەتكەن پاسبانلار.

خەلق كۆزىدىن ياش ئورنىغا قانلار ئاققان،
قايغۇ-ھەسرەت، نادامەتتىن غەمگە پاتقان،
قارا زىندان-تۈرمىلەردە يىللاپ ياتقان،
دەل شۇ چاغدا جەڭ قىلدىڭلار چىن ئوغلانلار.

زۇلۇم-كۈلپەت كۈندىن-كۈنگە تولا بولغان،
غالجىر ئىتلار خەلقىمىزگە بالا بولغان،
بۇ زۇلۇمغا سانسىز قەبرە گۇۋاھ بولغان،
بارىكاللا نىجادلىققا يول ئاچقانلار!

خەلققە بەخت قۇچاق ئاچتى ھەممە جايدا،
نەس چىرىكلەر بولدى تارمار كەڭرى سايدا،
بايرىقىمىز لەپىلدىدى ئۇلۇغ ئايدا،
خىزمىتىڭلار ئۇنتۇلمايدۇ، قەھرىمانلار.

1947-يىل ئۆكتەبىر، غۇلجا.

خائىنلارغا نەپرەت

خەلقىم ئەسىرلەپ بولۇپ كەلدى خار،
زۇلۇم دەستىدىن يىغلىدى زار-زار،
ھۆرلۇككە شۇنچە تەشنا-ئىنتىزار،
ياخشى ئويلاپ باق، سانتقۇن غالچىلار!

ھازىر جەنۇبتا كىم خانىۋەيران؟
كىمگە ئاش-نان يوق، كىمگە تون-چاپان؟
كىمنىڭ ئەزىزى نەلەردە سەرسان؟
كۆزۈڭنى چوڭ ئاچ، رەزىل لالمىلار!

خەلقىم جەنۇبتا كۆپ سەبرى كۇندە،
قالدى ئاجايىپ بىر جەبرى كۇندە،
ئەيلەيدۇ پەرياد ھەسرەتلىك ئۇندە،
گاسمۇ قۇلىقىڭ، نىجىس سالجىلار!

نەيزە-تاياق يەپ كىم خارلىنىپتۇ؟
ئالۋان-ياساقتىن كىم زارلىنىپتۇ؟
يەر، ئۆي، زېمىندىن كىم ئايرىلىپتۇ؟
كۆزۈڭ كورمۇ-يا، دىتسىز سالمىلار!

ھەربىر ئورۇندا كىملەر چېپىلدى؟
ھېچبىر گۇناھسىز كىملەر ئېتىلدى؟
زىنداندىن قانچە سۆڭەك تېپىلدى؟
كۆيمەمدۇ دىلىڭ ئاقسا ساپ قانلار!

قەبىھ قانخورنىڭ سەن بىر ئاساسى،
خىسلەت تۇمارى، سېھرىي لىباسى،
كەتمەس ياقاڭدىن خەلقىم قىساسى،
ۋىجداننى پۇلغا ساتقان مەلئۇنلار!

قىلمىشلىرىڭنى خەلقىم ئۇنتۇماس،
"ئايدىڭ"①كۆزىدىن ياشنى قۇرۇتماس،
ئاخىر بىر كۈنى تۇتىدۇ قىساس،
يەيسەن جاجاڭنى خائىن پاپىلار!

1947-يىل نويابىر، غۇلجا.

① ئايدىڭ—مۇئەللىپنىڭ ئەينى زاماندىكى ئەدەبىي تەخەللۇسى.

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com